

Inhoud

Voorwoord 11

Inleiding 15

Exempla 15

De beteugeling van het verleden 15

De schepping van de Middeleeuwen 20

De Nieuwe Middeleeuwen 26

Het probleem 29

DEEL I. EEN MIDDELEEUWER VERBEELD

1. Karel de Grote: de vele gedaanten van een middeleeuws heerser 41

De opening van het graf 41

Betekenisverbanden (I) 50

Vorstelijke voorvader 51

Heilige Karel 57

Een vrijgevige keizer 60

Kruisgezent, leenheer en boeteling 62

Pauselijk vazal 65

Beeldenstormer 70

Verlicht vorst of tiran 72

Europees christenkeizer 77

Modern of reactionair 80

Onderwijshervormer 85

Held van vele naties 89

Charlemagne en Karl der Große 89

Jozef Thijm en Charlemanje 95

Roemrijke held der Belgen 102

Een Austrasische militarist 106

Karel de Grote of Karl Marx 113

Vader van Europa 115

Betekenisverbanden (II) 118

DEEL II. DE VERBEELDING VAN DE MIDDELEEUWEN

2. *Alla luce del vero*. De exemplarische Middeleeuwen van Lodovico Muratori 123
 - Middeleeuwen als *erudizione sacra* 130
 - De Republiek der Letteren 136
 - Middeleeuwen als *erudizione profana* 144
 - Italiaanse oudheden 154
 - Middeleeuwse *Antiquitas* 158
 - Tussen Verlichting en Middeleeuwen 165
 - Het pyrronisme overwonnen 170
 - Samenvatting 178

3. *Je n'oublie jamais les morts*. De immoderate Middeleeuwen van François-René de Chateaubriand 181
 - Stemmen vanuit het graf 185
 - Een middeleeuwse keizer 188
 - De lijkschouwing van het verleden 190
 - De christelijke Middeleeuwen 195
 - De barbaarse Middeleeuwen 199
 - Aan de rand van het graf 201
 - Samenvatting 203

4. *Eine neue Morgenröte*. De romantische Middeleeuwen van Friedrich Schlegel en Joseph Görres 205
 - De poëtische Middeleeuwen 207
 - De schone Middeleeuwen 213
 - De keizerlijke Middeleeuwen 220
 - De organische Middeleeuwen 224
 - De mythische Middeleeuwen 227
 - De Duitse Middeleeuwen 235
 - De katholieke Middeleeuwen 239
 - Samenvatting 244

5. *Creators of a divine style*. De gotische Middeleeuwen van Augustus Welby Pugin en Jozef Thijm 249
- De Middeleeuwen op de Wereldtentoonstelling 249
 - Het gotisch discours 258
 - De ontdekking van de katholieke gotiek 261
 - Contrasts* 267
 - Klassiek versus gotiek 267
 - De oorsprong van *Contrasts* 270
 - Het verval van de middeleeuwse gotiek 274
 - Katholieke en protestantse gotiek 283
 - True principles* 290
 - De breuk met het anglo-katholicisme 294
 - De Middeleeuwen op aarde 299
 - Het einde van een utopie 304
 - Jozef Thijm en de neogotiek 315
 - Samenvatting 329
6. *Le Moyen Âge énorme*. De sublieme Middeleeuwen van Joris-Karl Huysmans 333
- De schoenen van Van Eyck 336
 - De illusionaire Middeleeuwen 339
 - De zwarte Middeleeuwen 344
 - De witte Middeleeuwen 352
 - Faire Moyen Âge* 360
 - De mystieke Middeleeuwen 364
 - Samenvatting 372
- DEEL III. DE VERBEELDING VAN DE TIJD
7. De historische herinnering 381
- Terugblik: De verovering van de tijd 381
 - Historiciteit 381
 - Historische tijd 383
 - Uitzicht: Naar een geschiedenis van de herinnering 393
 - Ten little Middle Ages* 393
 - Historische cultuurwetenschap 395

Epiloog: Eeuwig huis. Een vertelling 401

Dankwoord 409

Noten 411

Literatuur 525

Afkortingen 525

I. Geschriften van hoofdpersonen 526

1. Muratori 526

2. Chateaubriand 529

3. Schlegel 530

4. Görres 532

5. Pugin 536

6. Alberdingk Thijm 539

7. Huysmans 543

II. Overige literatuur 546

Verantwoording 609

Illustraties 609

Register 615